

paa at paapege de vigtigste af de mange efter min Mening urigtige Ting, der ere fremkomne, troer jeg, at det vilde være et aldeles endeløst Arbejde. Man er gaaet bort fra den Sag, som egentlig forelaa, og er fremkommen med mange forskjellige Sbeer og Forslag og kommen ind i saamange enkelte Detailbestemmelser, at det forekommer mig fuldkommen umuligt at følge dem. Jeg skal, blot for at vise, hvorledes enkelte henhæftede Ytringer vilde nødvendiggjøre en længere Udvikling, henvise til en Ytring, der fremkom fra det ærede Medlem for Maribo. Han udtalte, at han ikke kunde indsee, hvad Nytte det var til at lære geometriisk Tegning, thi man kunde f. Ex. godt blive statsvidenskabelig Candidat uden at kunne geometriisk Tegning. Ganste vist; man kan være statsvidenskabelig Candidat uden at kunne mange andre Ting, saaledes ogsaa geometriisk Tegning; men hvilken Betragtning ligger til Grund for denne Ytring? Gaaer ikke det ærede Medlem derved ud fra, at det, man lærer i Skolen, læres for den umiddelbare Nytte, det medfører? Men Skolen har ikke sine Fag, for at de skulle bruges til den og den Ting og for at uddanne sine Elever specielt i den og den Retning. Skolen skal ikke være Fagsskole; Eleverne skulle ikke uddannes enten til statsvidenskabelige Candidater eller til Medicinere eller Præster eller Degne, eller hvad de ellers ville være; men Skolens Opgave er paa en hensigtsmæssig Maade at meddele sine Elever aandelig Udvikling, almindelig Dannelse; men almindelig Dannelse bestaar virkelig ikke i en vis Art Kundskab, men først og fremmest i Erkjendelse af, hvad Livet er, i Erkjendelse af Livets højere Krav. Det er Skolens Opgave at vække hos Eleverne en bevidst Erkjendelse af, hvad det virkelige Liv kræver af Enhver; man bør fordre af en Skole, at den fører Barnet hen til at see, at der gives Sbeer i Livet, som det maa underordne sig, og at det er dem, som bevæge og bære Livet; denne Erkjendelse skal, Barnet faae uvilket i Skolen og faae sin Villie styrket, saa at det føler det som en Pligt i sin hele Færd at virkeliggjøre disse Sbeer i Livet. Det er Skolens Opgave at vække en saadan Erkjendelse og bringe sine Elever saa vidt, at de som Borne selv arbeide

videre i den angivne Retning. Denne Opgave er fælles for den allerhøieste som for den allerlaveste Skole; i den Henseende er der ingen Forskjel mellem den ringeste Almueskole og den høieste lærde Skole. De have alle den Opgave at gjøre Mennesket til Menneske, at gjøre dem virkelig dannede. Denne Dannelse har imidlertid mange forskjellige Grader med Hensyn til sit Middel og Omfang, og derfor er der ogsaa forskellige Skoler, Almueskoler, Borgerskoler, Realskoler, lærde Skoler, idet mange saavel af ydre som indre Hensyn maae lade sig nøie med et mindre Apparat, men for dem alle er Opgaven fælles, og fra dette Synspunkt maae Skolens Fag ordnes. Vi skulle altsaa ikke med Hensyn til de Fag, som Skolen bruger til Underviisning, see hen til, om denne eller hiin skal bruge dem, om den statsvidenskabelige Candidat behøver det eller det, men see hen til, hvilke Fag der er de bedste for Skolen, til at udvikle Manden. Saaledes stiller det sig for mig, og fra dette Synspunkt seer jeg ogsaa den Lov, som her foreligger, og jeg vilde derfor godt kunne gaae ind paa den Tanke, som blev udtalt af det ærede Medlem fra Møen, idet han omtalte de forskellige Mangler, han fandt ved det nuværende lærde Skolevæsen. Jeg tør maaffee dvæle et Døgn med disse Mangler. Den nuværende lærde Skole holdt for meget paa det Systematiske, sagde han, og jeg forstod ham saaledes, at der ikke var nok Afdelinger, og at man umiddelbart gik fra det ene Trin til det andet. Saa sagde han, at der burde være flere dybe Grøfter, saa at der behøvedes en Villiesact fra Eleverens Side, hvorved han bestemte sig til at springe over Grøften; men hvis det ærede Medlem vil ret overveie det foreliggende Lovforslag, saa vil han see, at det fuldstændig opfylder hans Ønske, og at de af ham ønskede Grøfter ere tilstede. Det har et Trin indtil det 15de eller 16de Aar; der standser Fællesskolen, der findes en Afslutning for dem, der paa dette Trin ville ende deres Skolegang, saa at de derfra kunne gaae ud i det praktiske Liv med en dertil passende Alneendannelse. De derimod, som fortsatte deres Underviisning, kunne nu gaae over enten til Realskoleingen eller til den lærde Afdeling og der